

Illustreret Familienblad.

Entered at the post-office at Decorah, Iowa, as second class matter

Nr. 35.

Illustreret Familienblad
udkommer hver Uge og koster 1 Dollar
pr. Aar, ufravigelig i Forstrib

Den 2den September 1893.

Illustreret Familienblad
efstjeres af E. Wulfsberg,
Decorah, Iowa.

7de Aarg.

„Godmorgen!“ Efter Tegning af N. Wehle.

Old P. Westman
191

Tater-Tolles.

Skrevet for „Illustreret Familieblad“ af Enim.

(Fort.)

II.

llde i den vide Verden.

”The Sunbeam“ laa jeftklar paa Londons Havn; Baaden, der skulde bugjere Skibet udover, havde stul Dampen oppe; man ventede bare paa Kaptejnen, der var iland i et Forretningsanliggende.

Fruen gik op og ned paa Dækket i det milde Høstvejr og kastede af og til et utaalmodigt Blik ud over — hun længtes efter at komme væk fra Røgen og Soden og det murede Vand ud paa den blaa Sø med frisk Luft og salt Havbris.

Naar endelig!

Hun kjendte sin Mand's høje Skikkelse i en af Baadene, der fór frem og tilbage paa Themsens graalige Bølger; lidt efter lagde de til Skibsfiden, og Kaptejnen klarede ombord fulgt af en høj Gut i slidte Matrosklæder, der hang og slang om ham og gjorde, at han saa endnu tyndere ud.

Fruen blev staaende og stirrede paa det blege Ansigt, der var saa udtæret og indfaldet, at der næsten ikke var andet tilbage end en krum Næse og et Bar fuldført Dju, der laa dybt inde i Hovedet og stak underlig af mod alt det hvide.

Hu gik han over Dækket og satte sig ned paa en Tangrulle, som om han vilde orkede mere.

”Goddag Amy,” lod Kaptejnens Stemme. ”Har Du ikke Tid til at hilse paa Manden din?”

”Men i Alverden, hvad er det for en Dødnings, Du har med Dig?”

”Na jeg har gjort en Dumbhed, som jeg plejer,” svarede han lidt mut. ”Ladet mig forlede af Fætter Jæc” —

”Og dit gode Hjertelag!” raabte hun drillende efter ham, da han skyndte sig forud, hvorpaa hun gik hen til den Ryankomme, som nu stod lænet op mod Kælingen og saa ud over Vandet med trætte, mismodige Dju.

”Hvad hedder Du?” spurgte hun venlig.

”Tolles Olsen,” svarede han og tog Huen af.

”Hvor gammel er Du?”

”Straks 18 Aar.”

”Du har vist været syg,” fortsatte hun i samme milde Tone.

”Ja, jeg har ligget næsten et halvt Aar.”

Han talte ganske godt engelsk, men med en fremmed Akcent.

”Hvad Landsmand er Du?”

”Norsk,” svarede han temmelig kort.

Hun fik en Følelse af, at han ikke likte at blive udspurgt nærmere om sine Forholde, og efter et Par ligegyldige Bemærkninger om Vind og Vejrforhold forlod hun ham; men straks hun kunde snakke uforstyrret med sin Mand, visste hun have Rede paa den uventede Forøgelse af Besætningen.

”Det var da svare til Interesse,” bemærkede Kaptejnen smilende. ”Din Ven, Spaniolen, har faaet en Rival, tror jeg.”

”Fortæl mig nu bare, hvordan Du har faaet Tag i denne mærkværdige Matros; han ser ud, som om han nærmest hørte hjemme i Graven.”

”Ja, stakkels Gut, der var nok mange Tommer igjen — han har havt Blodforgiftning og Lungebetændelse og vist en hel Hoben Sygdomme til, som Jæc distede op med for at røre mit Hjerte.”

”Hvilket ikke er saa ganske let gjort,” kastede hun ind.

Han kom fra Kristiania med en Skonnert; men paa Bejen havde han skadet Foden sin — Saaret var blevet daarlig skjottet, og saa slog der sig alskens ondt til. Han blev liggende paa et Hospital i Maanedsviis af de forskjellige Plager, og Du ved, Jæc synes ikke, han har fattige Landsmænd nok, derfor skal han absolut drage paa sig fremmede Folk ogsaa.”

”Men hvad Mening er der i at sende den Stakkels tilhøjs igjen?”

”Jo, ser Du, Moderen skal nok engang være død af Svindot, og Doktoren sagde, at efter den Lungebetændelse vilde han ikke svare for noget, dersom Gutten ikke kom i et mildere Klima. Og saa fandt naturligvis Jæc paa, at jeg kunde tage ham

med mig. Det passede saa inderlig godt, siden jeg skulde til Nordafrika, fandt han. Det er bare rart, han ikke foreslaar mig at omdanne „Sunbeam“ til et Læringshospital i Anledning af, at jeg har faaet Fragt til Algier.”

”Ja, den Jæc er rigtig en brydsom Fætter,” indrommede hans Kone med paataget Alvor. Men det skulde glæde mig, om Kuren hjalp.”

”Du faar sige til Spaniolen, at han kan lade Gutten leve lidt godt jaalænge — jeg skal nemlig have ham for Koffen,” tilføjede han og pustede en vældig Røgsky ud gjennem Næsen. ”Jæc forlangte mærkelig nok ingen Byr til sin Protegé.”

”Det var jo ganske moderat. Og jeg tror knapt, Spaniolen har noget imod at gjøde ham,” sagde Fruen leende. ”Det plejer at være hans Specialitet at tage sig af Rabytsgutter og andre forfulgte Væsjener.”

”Forresten er det bedst, Tolles skjotter sig selv,” vedblev Kaptejnen lidt efter. ”Bliver han stærkt nok, agter jeg at beholde ham ombord, og da er det ikke værd, han kommer paa Kant med Mandskabet fra først af. Ser Folkene, at vi har jærlig Interesse for ham, ved Du, de tager sit Mon igjen med ham paa andre Maader.”

Imidlertid sad Tolles oppe paa Dækket hensunken i sine sørgmodige Betragtninger.

Det var svært saa glat, det gik med at komme tilvejs i Verden — han kunde da prise sin Lykke han — her var han tiggel ombord paa en Skude, fordi de var rædde, han skulde dø mellem Hænderne paa dem, om han blev i London.

Ja vist havde han truffet paa nogle Folk ja, men det sved nu alligevel for Bryttet at maatte tage imod — leve paa andres Naade nogle Aar efter, at han vel var sluppet ud af Fattigvæsenets Klør.

Og tænkt, om han aldrig fik Helsen sin igjen — tænkt om de sendte ham tilbage paa Bygden!

Da fik de nok noget at stravle om alle Sladderfjærringerne.

”Ja, ja — Hovmod staar for Fald. — Han stille nu saa højt Tater-Tolles. — Og nu har Kassen faaet tage ham igjen.”

Na nej! Tusen Gange nej! Da for tilbunds i Søen — der var Blads nok for ham som for andre Udflugt. Og ikke var der nogen, som græd for ham, om han gik den Vejen heller.

Var han endda bleven hos Grosserereren. Der havde han det, han trængte, og ordentlig Behandling — han fik nok mærke Forskjellen ombord, da Matroserne begyndte at lære ham Sømandskab med Sjaeldsord og Eder. Men han syntes, det gik for imaat — og saa sidde paa en Kontorfrak hele Livet herefter!

Det passede daarligt for ham det ogsaa, endda det vist kunde være sandt, han havde gode Anlæg til at blive Forretningsmand.

Mon han forresten passede til nogenting i Verden? Det maatte da ialfald være til noget, hvor en havde det rigtig vakkert rundt om sig, fik greje med alt som en selv vilde og kunde fare ud og ind saa lang Dagen var.

”Kom nu ned og saa Dig en Tallerken Suppe,” sagde en Stemme ved Siden af ham.

Tolles kvat op og saa paa den Talende.

Det var en underlæst Mand med et mørkladent Ansigt, som gjorde Indtryk af bare Haar og Skjæg, alt andet blev ligesom borte mellem de fuljorte, stride Buxter.

Han havde et hvidt Forklæde paa, saa det maatte vel være Koffen, tænkte Tolles, idet han fulgte med ned i Rabytjen.

Der var det saa rent og pudset, at det lyst i hver Kro. De mysturede Røgefar blinkede og straaede, saa det næsten gjorde ondt i Øjnene, og en kunde ikke opdage et Støvgran, om en spejdede aldrig saa nøje.

Tolles sammenlignede i Tankerne det, han saa, med Madstellet ombord paa „Anne Kathrine“, og med et Lettelens Suk satte han sig til at tomme Suppetallerkenen, som den Sortskjægede rakte ham.

”Skipperen har sagt, Du skal gaa mig tilhaande saa længe, Du ikke er stærkere,” sagde han. ”Siden faar Du nok tage Tørn med Matroserne.”

Tolles svarede ikke, nikkede bare. Han sad just og tænkte paa, om han nogenstunde kunde komme saa

langt, at han orkede at gjøre et ordentligt Mandsværk igjen.

Nu ja — det fik han vel altid vide — og imidlertid var det ikke det værste, som kunde hænde ham, at blive anjat hos Koffen, ihær hvis han stadig fik flig Suppe for Umagen.

”Spaniolen“ var kommen til „The Sunbeam“ for 5—6 Aar siden. De havde forhyret jam i Barcelona, og siden var han bleven ombord paa Briggen, hvor der stod en umaadelig Respekt af den faamælte, bredskuldrede Mand med de smidige, fint formede Hænder.

Til daglig var han forresten baade snil og omgængelig nok, men saa hændte det af og til, at han fik Anfald af Melankoli, hvorunder han gik omkring som en tirret Løve. Efterat han ved jaadanne Lejligheder et Par Gange havde brugt Naverne paa Kammerater, der viste sig paatrængende, kom hverken Befal eller Mandstabs uden Nødvendighed i Nærheden af Koffen, naar det rygtedes, at det inde Sind var over ham.

Den eneste, som aldrig søgte Spor af Frygt for „Spaniolen“, var Skipperfruen; men det var ogsaa et eget Gaand, som bandt dem sammen. Hun kunde aldrig glemme Stormnatten et halvt Aar efter, at han var kommen ombord, den Gang de troede, de havde gjort sin sidste Rejse, og alle Mand var paa Dækket undtagen Koffen, der sad hos hende med hendes dødsyge Barn paa Fanget, medens hun selv laa hjælpeløs i sin Køje.

Han havde forekommet hende som en Engel fra Gud han mørke, skjægede Mand, hvis lange, bøje-lige Fingre stelte med hendes Barn saa let og smt som nogen Moders Hænder.

Time efter Time puslede han taalmodig med det lille aarsgamle Bæsen, hvis Klynken kun nu og da hørtes mellem Vindstødene, blidt og stille lindrede han den tunge Strid, indtil de spæde Lemmer stivnede i Dødens Klude, og Spaniolens hede Taarer faldt paa Barnets Ansigt, idet han med halvkvalt Røst fortalte dets Moder, at han ogsaa engang havde ejet en Søn og en Hustru — men nu var de døde og borte.

Med egen Haand havde han ødelagt hele sin Lykke og fordømt sig selv til at vandrest omkring i Verden uden Hus og Hjem. Han, som dog kunde leve et ganske andet Liv!

Den unge Kones bitre Sorg strumpede saa underlig ind ved Siden af den Hjerteve, der talte ud af hans Ord — hun søgte, at hun stod Ansigt til Ansigt med en Kval, som blot Døden kunde ende, og hvor det vilde lyde næsten lig en Haan, hvis hun prøvede at komme med Trøst.

Fra den Dag søgte Skipperfruen sig overbevist om, at „Spaniolen“ var en anden, end han saa ud til — der havde været noget ved ham, som gav hende det Indtryk, og naar hendes Mand kaldte hende romantisk, fordi hun kunde indbilde sig, at der skjultes en interessant Tragedie i hvilken som helst tungsinlig Sømands Liv, plejede hun gjerne at svare: ”Ja, ja — jeg faar sandsynligvis ikke vide mere derom; men jeg tror nu det, jeg tror, alligevel.”

Ellers havde hun ikke berettet henderlig om det, der foregik nede i Rabytten hin Stormnat; det forekom hende næsten som en Helligbrøde mod sit eneste Barns Minde, hvis hun røbede den Tilfælde, som Guttens sidste Strid havde frarøvet Koffen; mellem dem blev det heller aldrig mere nævnt; men det var, som den lille Døde fremdeles bandt dem til hinanden, og aldrig saa man saa mildt Udtryk i „Spaniolens“ sorte Dju, som naar de to talte sammen.

Skipperfruen tog nok ikke fejl, da hun mente, at „Spaniolen“ neppe vilde betragte Omsorgen for Tolles som en Byrde — Gutten maatte ofte undres paa, at nogen brød sig om at stille saa godt med en fattig Stakkels, som gik der paa Naade og drev og ingenting kunde gjøre.

Det var, som om det lidt efter lidt tog Braaden af den værste Bitterheden — gav ham Mod paa Livet ogsaa, og neppe søgte han, hvordan Spaniolens hvide saa imaat begyndte at komme tilbage i de kraftløse Lemmer, for al Frygt for at blive hjælpeløs var som blæst bort, og hans gamle Selvtillid vaagnede. Atter saa han ind i Fremtiden med glæde, forventningsfulde Blikke; dog lagde de tunge Erfaringer

jom en Dæmper paa ham; Planerne havde en fastere Form, og han brystede sig ikke længere af alt det, han „skulde“ gjøre.

„Tollef kommer sig nok mærkbarlig fort,“ sagde Skipperfruen, da hun en Dag tittede indom i Kabysjen og overraskede ham i at staa paa ét Ben og straafe en lystig Sang, medens han affkompagnerede sig selv med at tromme med Sleven paa Stegepanden, og „Spaniolen“ sad og smaalo.

„Na ja, der er vist ikke noget i Vejen med Lungerne hans,“ svarede Koffen og saa paa den rød-mende Assistent, der havde lagt sine Musikinstru-menter bort og ivrig gned løs paa en Kobberkjedel, som han var sat til at pudse.

„Spaniolen plejer altid at være glad i unge Gutter,“ sagde Fruen siden til sin Mand. „Men Tollef er nok Yndlingen. Du skulde seet, hvor straalende han var over, at Gutten aflagde Prøver paa sine ustadte Lunger.“

„Det er forresten ogsaa en ualmindelig slink og hædlig Tyr,“ svarede Kaptejnen. „Han kan vist snart være Matroserne behjælpelig.“

„Ja, det er mærkelig, hvor hurtigt han kommer sig. Og sligt Humør, som der er i ham nu! Jeg undres paa, om det ikke mest var en eller anden Befyring, der nagede ham, da han gif saa bedrøvelig omkring den allerførste Tid.“

„Na, han længtes vel tilbage til Kongeriget sit; for han er naturligvis en forklædt Prinds ligesom „Spaniolen,“ erteede hendes Mand. „Men hvorom alting er, saa tænker jeg nu paa at forhyre ham, hvis det fremdeles gaar sig fremover, og han selv vil. — Saa mente, jeg fik se at skaffe ham noget let Arbejde paa et Sted, hvor Klimaet passede; men der er vist ingen Fare for Brystet hans, ser det ud til.“

Og Tollef havde ikke noget imod at blive ombord for det første; saa kunde han baade afbetale for frit Ophold og siden lægge sig lidt tilbedste til Klæder; men at han ikke vilde blive Sømand, det havde han forlængst opgjørt med sig selv.

Kaptejnen vilde ikke høre Snak om den Tid, han havde gaaet og intet ordentlig gjort; men Tollef fik et saa bestemt, koldt Udtryk i Ansigtet, da han svarede, at han ikke tog imod det, han kunde skaffe sig selv, at Skipperen ikke kom med flere Indvendinger, og til sin Kones store Moro begyndte han mere og mere at undres paa, hvad Slags Menneſte Tollef egentlig var; for han havde flere Gange seet ham læse Ting, som laa langt udenfor det, Søfolk plejede at beskæftige sig med, og han maatte have mange forskellige Bøger i sin Skibskiste, troede Kaptejnen.

Men ikke spurgte han Tollef ud om noget, og ikke snakkede Gutten hverken om sin Fortid eller sin Fremtid, undtagen naar han var nede hos Koffen; thi Venskabets mellem dem var ikke fjølnet, fordi Tollef var bleven forflyttet fra Kabysjen til Dækket.

Til „Spaniolen“ fortalte Gutten om sin Barmdom og sine Dplevelser, siden han forlod Kristiania; han fik vide alt det, som skulde hænde engang i Fremtiden, og hvilke straalende Udsigter, Tollef undertiden kunde have.

Naar han saa til andre Tider var nedslaaet, saa alt have graat i graat hele Livet fremover, og da talte Gutten med Bitterhed om, hvor ilde man var stædt, naar man ikke ejede Hjem og Slægt.

„Ja, det er sandt nok,“ svarede Koffen med et Suk. „Og alligevel kan der være Folk, som har det endnu værre. — Jeg kjender en jeg, som er fra et godt Hjem, og saa har han stælt sig sliq, at han aldrig kan sætte sin Fod der mere, endda han ved, at en gammel Fader sidder og venter efter ham.“

Tollef saa paa den Talende; der var noget i Stemmen, som vakte hans Opmærksomhed, men „Spaniolen“ sad der fold og rolig uden en Trækning i det solbrændte Ansigt med de mørke, melanfolste Djne.

* * *

„Mand overbord!“ Der gif som et Ryk gennem hele Skibet; i et Nu var alle paa Dæk; man hørte Kommandoraab og Blæst af en Redningsbøje, som blev kastet i Søen; tre Mand arbejdede ivrig paa at faa sat en Baad ud.

„Hvem er det?“ spurgte Skipperfruen.

„Korsten!“ „Tollef!“ svarede der fra forskellige Kanter.

Der lød et vildt Skrig bag hende, og da hun vendte sig om, saa hun Koffen, som netop var kommen op fra Kabysjen med en Stegepande i Haanden.

Et Djeblisk stød han som forstenet; ja slap han Panden, og før nogen kunde hindre det, var han sprunget overbord.

„Han er rivede gal!“ skreg Styrmanden. „Han kan jo næsten ikke svømme! Kast ud en Bøje!“

Skipperfruen var løben hen til Kælingen og stod og stirrede efter „Spaniolen“, som dukkede op et Stykke borte.

Hvordan det egentlig gif til, at begge to blev reddede, kunde hun aldrig siden klare; men Matroserne fortalte hende, at da de roede hen mod Tollef, efterat de først med Nød og Neppe havde faaet Koffen op af Vandet, teede denne sig som et galt Menneſte, vred Hænderne og snakkede ustandselig Spanst.

Dog var det, som om han pludselig fik Befindelsen tilbage, da Guttens livløse Legeme laa udstrakt paa Bunden af Baaden; med et kort: „No, alt hvad I kan!“ greb han en Nare, og da de var komne ombord igjen, var det ham, som ledede Oplivningsforjogene. Haardt og koldt gav han sine Ordre, tog ogsaa selv Haand i med overalt, men da Tollef viste de første Livstegn, styrtede „Spaniolen“ paa Knæ foran Sengen og hullkede højt.

Skipperfruen, som havde hjulpet til, gav de andre et Bink om at gaa og fulgte selv efter — hun forstod, at Fortiden var vaagnet hos „Spaniolen“ ligesom hin Stormnat, og nu vilde hun gjerne spare ham for at have Vidner, medens han gav sin undertrykte Smerte Luft.

Tollef laa i en halv Døs Resten af Dagen. Koffen sad hos ham for det meste; men samtidig havde han en Følelse af, at der var en tilstede, som han ikke kunde se; for flere Gange hørte han ganske tydelig nogen hviffe: „Gutten min!“ med et Tonefald, han kjendte fra længst forvundne Dage, men naar han aabnede Djnene, var han alene med den taufe, mørkhaarede Mand.

Nu lød det igjen ganske tydelig: „Gutten min!“ „Na, Mor, vent!“ Han strakte Hænderne ud for at gribe hende, men fik Tag i en haardt, bartet Næve, og en graadkvalt Stemme sagde paa Norst: „Na, Tollef, se paa mig! Jeg er din Fader! Din stakkels uhykkelige Fader!“

Han blev liggende lidt med vidt opspilede Djne og en kvælende Fornemmelse i Halsen. Saa rejste han sig overende i Sengen og skjulte Ansigtet mellem Hænderne.

Hadet stjød op i ham ved Tanken paa denne Mand, som havde ladet hans Moder slide sig ihjel og overgivet sit Barn til Nød og Foragt.

Men da han halvt modstræbende løftede Hovedet, og hans Blik traf „Spaniolen“, der stod foran Sengen med slapt nedhængende Arme og dødblege Kinder, da veg det onde Sind for en bedre Følelse, og idet han bredte Armene ud mod ham, raabte han med fremvældende Jubel: „Far! Kjære Far!“

[Sluttes.]

Smaaſtykker i Gottholds Manér.

Af Memo.

(Slutning.)

Har den kjære Læser nogensinde været i et saadant Hus paa Heden? Over det med Kampeſten brolagte „Framguld“ kommer man ind i Stuen, der har Bord og Stole af simpleste Kvalitet, fordetmeste henne under Vinduet. Paa Væggen hænge nogle gamle falmede Billeder bag sprukket og støvet Glas. Har Huset voksne Sønner, der har tjent Kongen, saa hænge deres Billeder fra Soldatertiden paa Væggen, de vise Husets Medlemmer i deres mest presentable Skikkelse. Paa Dragtisten staa de Par Kopper, man ejer, og i Vinduet knejser i en invalid Thetande, der er fyldt med Jord, en Balsamin med sin gjenneſigtige Stamme og med de røde, tøjagtige Blomster. Op til Stuen støder saa det mørke Sovestue med de fattige Senge.

Bortset fra de manglende Soldaterbilleder er det ogsaa saadan hos Skrædderens, som vi nu gæste.

Na, der hænger saa til en Begyndelse Violinen endnu paa Væggen. Den afdøde Skrædder spillede

nemlig til Dands i sine Velmagts Dage. Men inden han døde, tog han det Løfte af sin ældste Søn, at han ikke maatte lære at spille. Men Drengen vil holde Løftet, han har givet sin Fader?

Og hvad er saa det for en gammel Bog i Læderbind og med de mange Kobber, Prospekter af Kirker og Slotte, der ligger der paa Bordet? Origines Hafnienses — Uha! Det er Pontoppidans historisk-topografiske Beskrivelse af Kjøbenhavn. Og hvad staa der? Donum augustihumi regis Christiani V og Ejer Claus H. Møller. Nej virkelig? Loven er i Sandhed en Gave fra Kong Christian den femte til Flensborgs lærde Rektor og Historieſkriver i forrige Aarhundrede. Men hvor i Alverden er denne Bog kommen her? Jo, i en Præstegaard har efter Mandens Død Fruen givet Skrædderen den som en Billedbog for hans Børn. — Denne fjeldre Fugl maa vi have fat i. Den kan man jo glæde en Liebhaber af Antikviteter med. Vi faa den for en billig Pris og ere meget fornøjede over det Fund, som vi have gjort paa Heden idag.*

Men nu til Familien. Hvordan har de det saa? Jo, til Oktober flyttede de. Saa drag: de til Ribe, hvor Moderen kan faa Arbejde paa Fabrikken, og hvor Børnene ogsaa kunne finde Beskæftigelse. Utsaa atter Vandringstaven i Haanden! Nu, saa ville vi forjøre dem med en anbefalingsſkrivelse til en Præst, vi have Tillid til, at vi kunne blive lidt i Forbindelse med dem og at det Gode, Herren har begyndt hos dem, ikke skal uddø igjen.

Børnene ere til Trods for de smaa Kaar junde og friske. Da vi kom ind, sad den halvfolde og halvgamle Pige, der deler den fattige Families Smuler med den lille Kisse (Kristian) par Fanget isærd med at stifte hans Linned. Hun var halvt fortvivlet over, at de smaa trinde Arme ikke vilde glide ind i de for smære Ormer af den skænkede Skjorte. Den græne Pige, det junde, rødnuſede Barn med de buttede, gjenstridige smaa Arme, der ikke vilde ind i Skjorten, det var ogsaa et Genrebillede i Retning af: Fattigfolks Klæder og Sorger!

Men nu kommer Børnens Farfar. Hvid skal Præsten hos Folk, naar han ikke taler med dem om Herren! — Efter de nu ogsaa Jesus? Gaa de i Kirke? Om de bede, takke Vorherre for hans Gaver, bruge Børdbønnen? Jo! „Gjør lille Kisse det ogsaa?“ „Nu, hvad siger han da, naar han beder, lad høre!“

Den lille Mand er ikke forlegen. „O — æ — æ“ stammer han, „æ gjør liesom Konne gjør.“ Dermed klarer han Sagen. Ligesom den ældste Broder Konrad folder sine Hænder, naar han læser til Børd, saadan gjør Kisse ogsaa, han folder sine Hænder, det er hans Børdbøn.

Og det er nok for et Barn. Men det er ikke nok for en Voksen. Og dog, hvormange Voksne er der, som heller ikke gjøre andet. De gjør „ligesom Konne gjør“, deres hele Kristendom og Moral bestaar ikke i andet end at de gjøre, hvad de andre gjøre. Fordi de andre ere stikkelige; derfor ere de det ogsaa, fordi de andre gaa i Kirke, gaa de ogsaa i Kirke. Bestod deres Omgivelse af Kjeltringer, vilde de ventelig selv ogsaa være Kjeltringer. Hvad andre ikke gjøre, kan de heller ikke gjøre. Læse til Børd, holde Andagt med sine Folk, naar ingen andre i Byen gjør det, det kunne de ikke. De kunne kun gjøre, hvad alle de andre gjøre. Har Du det ogsaa saadan, kjære Læser? Bestaar din Kristendom ogsaa kun deri, at Du er som de andre, at Du er som de fleste? Da husk paa, at „de fleste gaa den brede Vej“. Og hvorhen fører den? Ja, hvorhen?

Selvstændighed er det, Herren vil lede os opdrage os til, at vi kunne sejle vor egen Sø, at vi ikke gjøre „liesom Konne gjør“, gjøre hvad alle de andre gjøre, men at vi gjøre, hvad Herren vil. Uden denne Selvstændighed gives der ingen bevidst Kristendom, ingen Syndserkjendelse, ingen Fred, ingen Kristenhed, ingen Frelse. Lad os ikke glemme det.

Men nu Farvel, Hede! Læseren er træt. Vi ville stunde os hjem. Det er jo ogsaa Efteraar, da Dagene blive korte og Skumringen snart falder paa.

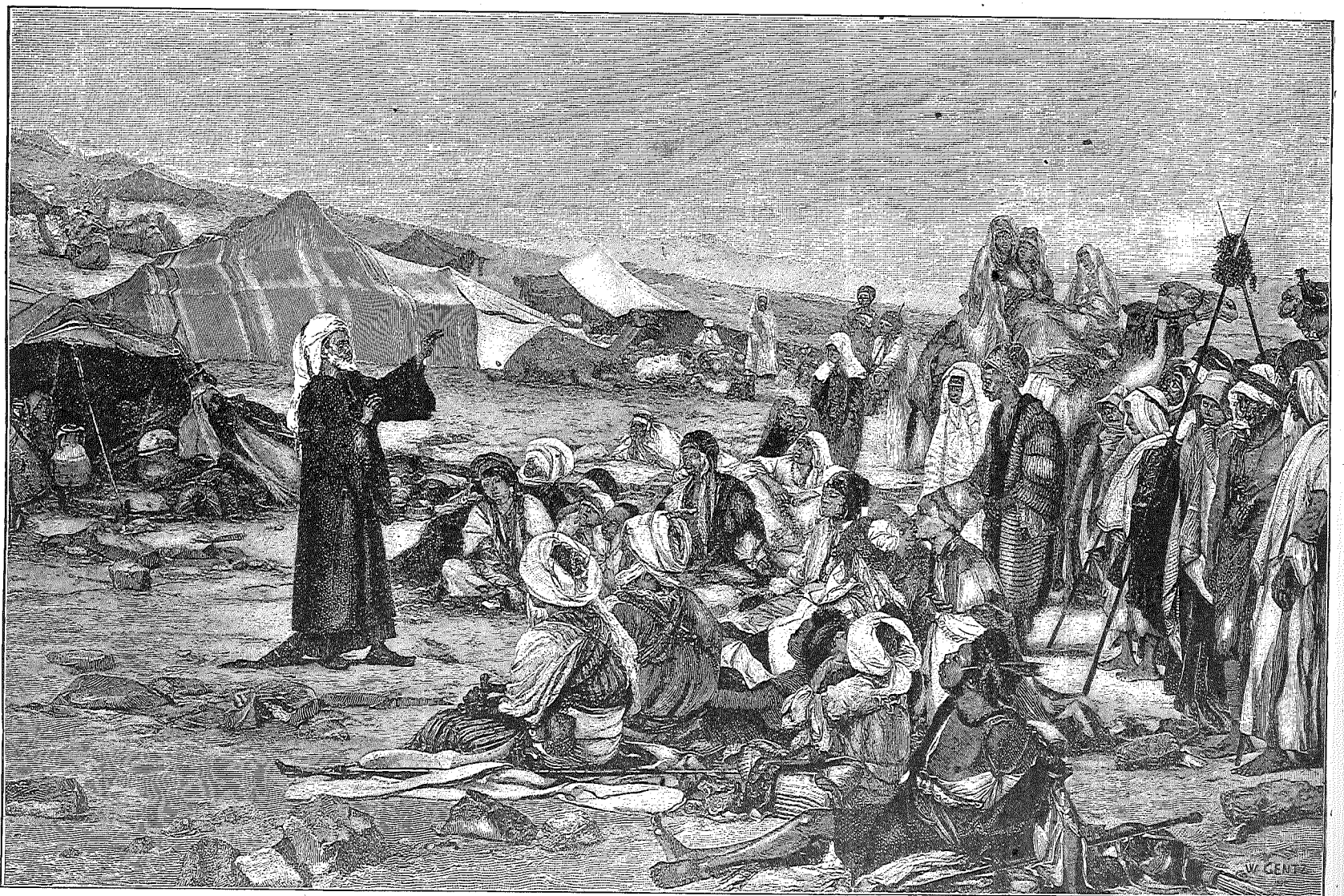
Men imedens vi nu gaa hjemad, hvad er det for et Baal, der blusser op derhjemme mod Skoven? Det er den gamle fattige Klejnmed fra Søndermarken, der selv brænder Kullene til sin beskedne lille Smedje. Og de smaa vævre Skikkelser, der snutte

* Loven er virkelig paa denne Maade bleven fun det af Forfatteren og foræret til nu afdøde Adjunkt J. Kind i Ribe, vore Dages Tæpger.

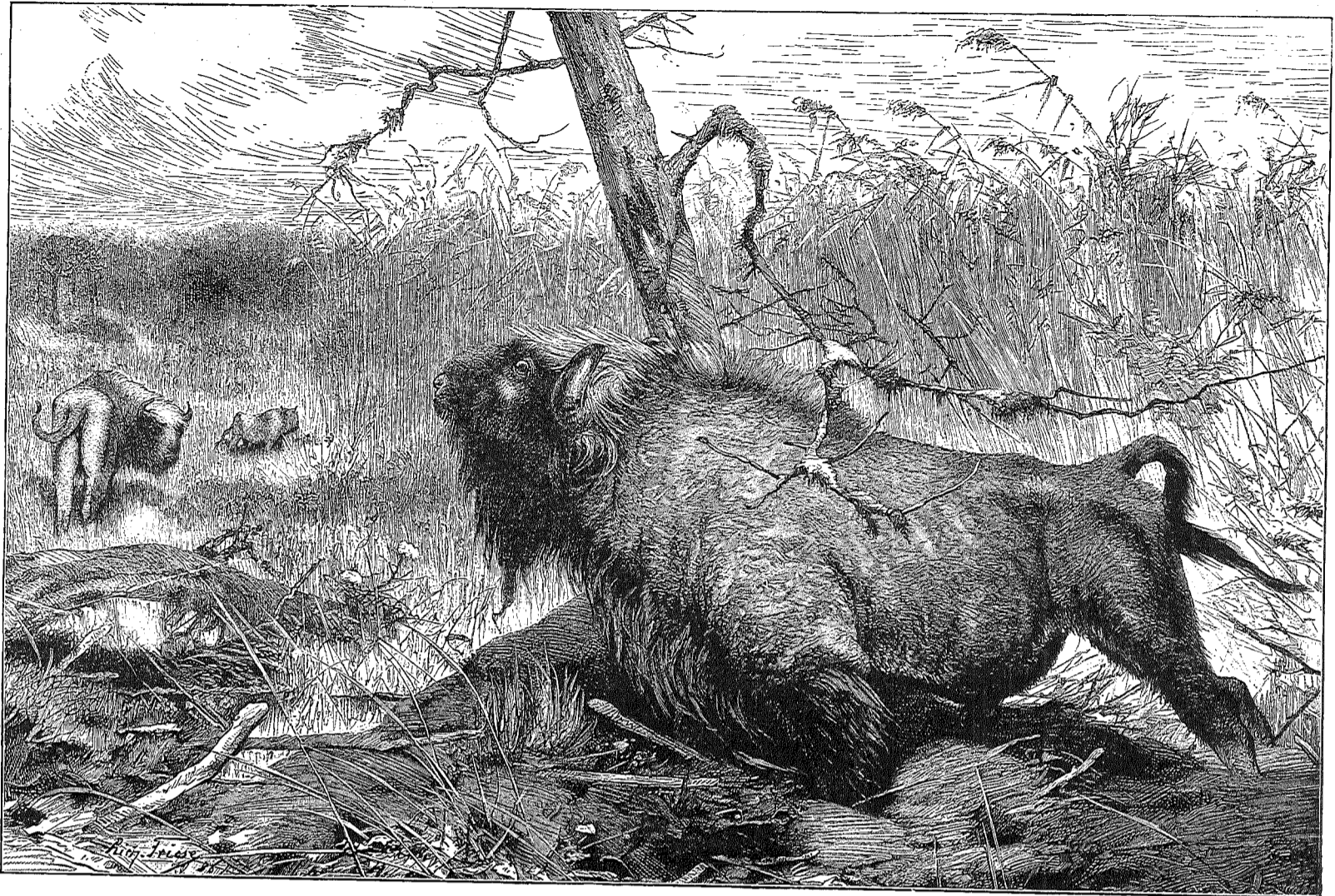

Sos Antikvitets-Handleren. Efter et Maleri af A. Lüben.

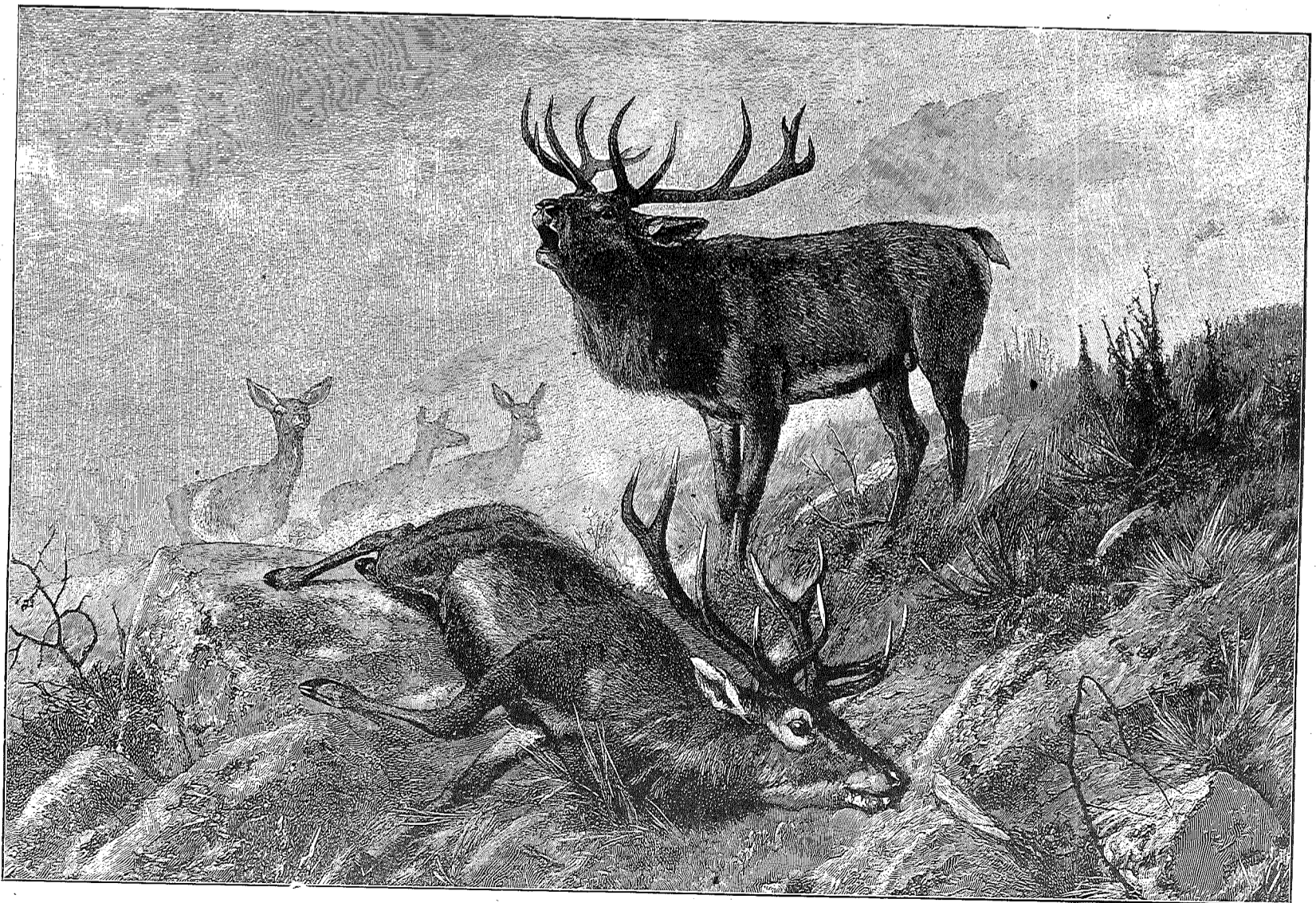

Orkenprædiken. Efter et Billede af W. Gentz.

Uroksen.

Efter Kampen.

frem og tilbage forbi Luen, det er Raboens Børn, der vil hjælpe den lille vanføre, svage Mand med at drage Vand op, naar Tiden er kommen, at der skal hældes Vand paa Gløderne for at Forkullingen kan gaa for sig.

Nu høje vi ind i Præstegaardens Vesterhave. Her mellem Træerne er der allerede ganske mørkt. Vi svinge af til venstre og der, der er

„Den velsignede Præstegaard,
Omflinget af grønne Ranter“.

Staa nu et Øjeblik stille og sig mig, om en Præstegaard paa Heden kan præsentere sig bedre end dette vort Hjem. I Huset er der tændt Lys. Da Gardinerne ikke ere nedrullede, strømmer Lyset fuldt ud i Aftenens Mørke og forgylder Vinløvet's grønne Krands omkring Vinduerne.

Ikke sandt, September er dog den skønneste Maaned i Aaret? Da har man derude endnu Naturens Skønhed, og i Huset allerede lidt af Vinterastens Hygge.

Men Aftensmanden staar allerede paa Bordet, ser jeg. Behag saa at træde ind. Vi kunne da ved Bordet derinde samtale videre, samtale om Heden, om det, vi idag have oplevet paa Heden, og om der ikke alligevel er ganske smukt, interessant og opbyggeligt paa Heden.

I Livets Skole.

En Fortælling for Folket

af

Adolf Fauth.

(Fort.)

10de Kapitel.

Paa Landet igjen.

Mæste Morgen finder vi Marie paa Jernbanen i en tredje Klasse's Kupé. Ligeoverfor hende sad en Landmand, som i nogen Tid betragtede hende nysgjerrig.

„Hvor langt gaar Rejsen, Jomfru?“ indledede han nu Underholdningen, idet han saa venlig paa hende og sklyttede den korte Bibe fra den ene Mundvig til den anden.

Marie lod, som om hun intet havde hørt og saa med græsten Mine ud gennem Vinduet.

Bonden taug en Stund og røgte ivrigt; derpaa begyndte han i en anden Toneart: „Gaar Rejsen langt, smukke Frøken?“

„Til Solberg,“ svarede Marie, som med én Gang var lutter Dre.

„Har De maaste Slægtninge der?“ forstede Landmanden udholdende videre.

„Jeg vil besøge Smedemester Hammerstein, som er min Morbror,“ svarede Marie, som gjerne vilde erfare noget om sin Morbror, som hun ikke personlig kjendte.

„Det er brave Folk,“ bemærkede Bonden, „men de hører til de Fromme. Hver Søndag gaar de i Kirke, og hjemme skal de ogsaa bede og læse i Bibelen og syng. Hvorledes Folk kan greje sig paa den Maade, begriber jeg sandelig ikke. Mesteren tager ikke i en Hammer om Søndagen. Og dog er han bleven en formuende Mand trods alle sine Børn — det er noget mærkverdigt. Lykke maa han have! Jeg, Peter Paul Mulus, arbejder Søndag og Mandag fra Morgen til Kvæld, men jeg har nu engang ingen Lykke med mig. Snart har jeg et Tab her og snart et der. Nu har til og med min Kone, Grethe, faaet Gigt i Hænderne og kan ikke mere tage fat i noget. Derfor har jeg været i Byen for at fæste en Pige. Men til sine Hærfaber vil de, ikke i en Bondetjeneste, hvor de maa bruge sine Hænder. Høj Løn og lidet Arbejde, det er deres Balgsprog.“

Saaledes ræsonerede Peter Paul Mulus og fløede sig fortrydelig bag Dret. Hans flemme Erfaringer laa aabenbart tungt paa hans Sjæl. Han hørte til de Mennekter, og deres Tal er nu til Dags Legio, som mener, at det ganske alene kommer an paa egen Kraft og Klogskab, og som ikke spørger efter Gud og hans Velsignelse.

Marie havde hørt paa ham med vekslende Jølelser. Alt Onkelen var en saa from Mand kom hende meget ubelejligt. Maaste kjendte han til, hvordan hun var rejst hjemmefra; maaste vilde han tvinge hende til at rejse hjem igjen. Vilde det ikke være at foretrække at tage Tjeneste hos Bonden? Men det haarde, uvante Arbejde? — Det glædeløse Liv! — Og saa Hoffærdigheden kjæmpede imod. Fra Koffepige til Fjøs pige — det var en haard Tanke.

Endelig besluttede hun sig dog efter en haard Kamp til at forsøge hos Bonden.

Da hun fortalte Peter Paul Mulus, som sad der ganske trist og grublende, at hun af Medlidenskab med hans hjælpeløse Hustru vilde tage Plads hos ham som Pige eller mere som Støtte for Hustruen, blev han overordentlig fornøjet. Han maatte imidlertid love hende ikke at meddele noget derom til hendes Slægtninge. Onkelen vilde ellers tage hende ud af Tjenesten.

Da de begge traadte ind i Stuen, hvor Grethe med forgræmmet Ansigt sad bag Ovnen, og Peter Paul forestillede sin Ledsgæst som den nye Tjenestepige, satte Mor Grethe store Øjne og mønstrede den stadselig klædte Pige med nysgjerrige Blikke.

„Kan Du stille med Kreaturer?“ — spurgte hun skarpt.

„Jeg er fra Landet og skulde ikke kunne stille med Kreaturer! Det skulde være underligt!“ svarede Marie med stor Selvbevidsthed, uagtet hun aldrig havde brudt sig om Kreaturerne hjemme.

Bondekonens Træk begyndte at klarne op, og hun velsignede i sit Hjerte sin Peter Paul, fordi han havde bragt til Huset en saa smuk Pige! — „Nu skal jeg sige Dig, hvad Du har at gjøre imorgen,“ sagde Fru Mulus med venlig Mine, „for at Du kan inddele din Tid rigtig. Jeg kan ikke tage i med selv, for Gigten har sat sig fast i Hænderne. Men aarevis har jeg gjort Arbejdet alene, og saa vil Du ogsaa kunne blive færdig dermed; thi Du er frisk og synes at være en flink Pige. Utsaa imorgen tidlig Kl. 5 naar Du op og stiller din Seng. Saa foger Du Kaffe. Efterat Du har gjort rent i Værelserne og Gangen, gaar Du i Fjøsset og giver Kreaturerne Foder og melker dem. Naar Gjæterguttene kommer, slipper Du Faarene ud og passer vel paa, at Lammen kommer med. Skulde et løbe bort, maa Du være efter det som Lynet og saa det fat.“

Marie rynkede Panden og satte op et eddikejurt ansigt.

„Har Du Hovedpine, stakkels Barn?“ spurgte Bondekonen medlidende.

„Nej, forset kun!“ mumlede Marie.

„Da Fjøsset nu ikke har været rengjort paa lang Tid, saa tager Du straks fat paa det. Kl. 10 gaar Peter Paul ud paa Arbejde. Til den Tid kan Du have læstet en Vogn Gjødsel. Men det maa være fyldt og pakket godt, for der bliver 3 Heste forspændte. Naar Du er færdig med det, saa kan Du hjælpe lidt til med Træstningen.“

Marie bed sig i Læbetne og saa forbitret ud.

„Har Du Tandpine? Intet Under, naar man gaar saa tyndt klædt midt paa Vinteren,“ mente den Gamle deltagende.

„Fortset kun!“ mumlede Marie.

„Saa kommer Du i Kjøkkenet og er mig behjælpelig med at stille Middagsmaden, og naar vi er færdige, gaar Du ud paa Marken — det er et lidet Stykke borte — og tager op Poteter. Naar det begynder at mørkne, kommer Du hjem og bærer Søkkene i Kjelderen. Saa maa der fodres og melkes. Ved Tilstelningen til Aftensmaden kan jeg naturligvis ikke undvære din Hjælp. Naar Du har vasket op, pudser Du Sto og Støvler. Til Sengetid — vi gaar tiengs præcis 10 — har Du da endnu en liden Tid til at strikke eller stoppe Strømper. Mine Hænder er blevene ganske stive og kan ikke holde Naalen mere.“

Marie havde hørt paa sin nye Husmoder med stigende Forundring, og spurgte nu ganske spids: „Intet mere, Frue?“

„Det er nok muligt, jeg kan have glemt et eller andet,“ mente Bondekonen harmløs. „Du maa nok af og til gaa til Byen til Kjøbmanden eller Bageren; men det grejer jeg nok.“

Marie var mærkbarlig nok næste Morgen ude af Sengen præcis Kl. 5. Hun vilde dog engang forsøge, om det virkelig var muligt at ræffe alt dette Arbejde paa en Dag, og skyndte sig saa godt hun kunde. Med god Villie fandtes ingen flinkere Pige end Marie Bonenberger.

Da hun netop var ifærd med at gjøre rent i Fjøsset, kom Husmoderen for at se efter. Neppe fik hun Øje paa Marie, før hun raabte af fuld Hals: „Peter Paul, kom, skynd Dig!“

Bonden, som ikke troede andet, end at der var skeet en Ulykke, skyndte sig saa fort han kunde.

„Se dette Mennekte, Du! Hun gaar i Fjøsset i sin pene Kjole og med Bljochtøfler! O, du store Verden hvilken Hoffærdighed!“

Da Marie hørte dette, rettede hun sig op, og satte udfordrende Hænderne i Siden. „Hvad jeg tager paa mig, kommer ikke Dem ved. Klæderne er mine, og jeg frabeder mig herefter saadanne Bemærkninger.“

Peter Paul, som kjendte sin Egtehalvdels hidfuge Natur, frygtede ikke med Urette, at der skulde udspinde sig en heftig Ordstrid, og at Pigen allerede første Dagen skulde løbe bort. Derfor fik han med gode Ord trukket hende ind og talte hende tilrette. Men til de ligegyldige Folk hørte Fru Grethe nu ikke, til og med da hun saa, at Pigen neppe blev færdig med Halvdelen af Arbejdet. Det meste blev liggende.

Da Aftenen var kommen og Kloffen slog ni, forsvandt Marie og lagde sig i sit Kammer for at hvile sig grundig ud efter Dagens Strabadser.

Den følgende Morgen vilde Bondekonen sætte sig til Kaffebordet. Koldt var det i Værelset. Hun raabte paa Marie, men fik intet Svar. Pigen var endnu ikke kommet ned fra sit Kammer, men sov saa fast som et Murmeldyr. Efter megen Skrigen og Raaben kom hun endelig med løst Haar og fortrædelig Mine og forrettede grøttent sit Arbejde. Hendes Husmor holdt en skarp Straffeprediken for hende, og det kom til et heftigt Optrin. Marie styrkede løs paa den hjælpeløse Kone og rystede hendes sjæle Arm med saadan Hestighed, at hun raabte om Hjælp. Peter Paul kom med en Pisk i Haanden. Marie slap den Gamle, skyndte sig hurtigt mulig ud og løb med opløst Haar henover Vejen.

Bonden satte Rufferten paa en Kjerre og slængte den under Skjælden og Smelden af udenfor Smedemesterens, hvorhen Flygtningen allerede var naaet.

11te Kapitel.

Hos Onkelen.

Mester Hammerstein var meget forundret, da den vildfremmede Pige traadte ind hos ham og gav sig tilkjende som hans Niece. Mariens Bortrejse fra Fædrenehjemmet var ikke blevet ubekjendt. Han glædede sig over, at Pigen efter de bitre Erfaringer, hun havde gjort i Verden, havde søgt Tilflugt i hans Hus, og over, at han kunde give den mege beklagte Moder beroligende Efterretninger.

Hvis Marie havde tænkt, at hun skulde saa høre en skarp Straffeprediken af Onkelen, havde hun taget ganske fejl. Guds Ord var i alle Henseender hans Fødders Lys. Da han saa den stakkels Pige foran sig og havde rettet et alvorligt Blik paa hende, tænkte han paa det lille Faar, som var faret vild fra Hjorden og havde løbet sig træet ude i den vilde Orken. Han havde hjertelig Medlidenskab med hende. Men hvorledes skulde han begynde med at være den letfindige Pige paa ret Vej? Mesteren var en forstandig Kristen og vidste af Erfaring, at det trodsige Mennekehjerte ikke kan forandres ved Tvang. Skrifterne havde belært ham om at kun Kjærligheden forbedrer, og at man maa tage de Fortabte med Taalmodighed.

Med al Venlighed talte han med sin Niece om at rejse hjem og bede de frænkede Forældre om Tilgivelse, og han lovede at tale hendes Sag jøs Fæderen.

Da begyndte hun at græde heftig og klagede, at hendes Fader var en heftig Mand, som ikke kunde beherske sig. Han vilde ganske vist mishandle hende. Hun vilde heller gjøre sig noget end træde frem for den forbitrede Fader.

Over Mesterens Spørgsmaal, om hun da vilde være en Tid hos ham, blev hun meget fornøjet. Han haabede, at den letfindige Pige lidt efter lidt vilde blive bragt paa ret Vej igjen under et kristeligt Familielivs Indflydelse.

Paa en Skrivelse, som han sendte til sin Svoger Bonenberger, og hvori han gav ham fuld Forklaring, svarede denne, at han gjerne maatte beholde hende

for ham. En Pige, som var løbet fra sine Forældre, påsede for en Forbedringsanstalt og ikke for et ordentligt Hus. Han vilde ikke vide mere af hende, og ønskede ikke at se hende igjen. Paa nogen Forbedring hos forkomne Mennesker troede han ikke. Den fromme Mester maatte gjerne forsøge sin Kunst paa hende. Af Skade vilde han snart blive klog.

Den stolte Mand hørte til deres Tal, som ikke fjender den kristelige Kjærligheds og Medlidenheds Land, og som derfor med Ringeagt ser ned paa alle kristelige Barmhertighedsgjerninger. De afviser al Medfølelse med den kolde Bemærkning: „Det hjælper intet.“

Mester Hammerstein, som havde erfaret Kristi Kjærlighed paa sit eget Hjerter, var anderledes fundet; han sagde: Jeg vil vove det i Guds Navn! Det er min Kristenpligt, selv om ogsaa al min Møje skulde være forgæves.

Biskop havde han selv Huset fuldt af Børn og havde ingen Overflod paa jordist Gods; men det voldte ham dog ingen Betænkeligheder, og hans Kone, der havde samme Sind som han, bifaldt hans Ønske, at Marie skulde være hos dem.

Fra første Stund erklærede Mesteren sin Plejedatter, at hun maatte lægge de moderne Klæder bort, og Marie maatte bekvemme sig til at lægge alle sine Herligheder, som hun var saa stolt af, i den store Dragt. Hun fik en tarvelig Dragt, og hendes Kuffers.

Mester Hammerstein holdt strængt paa kristelig Husorden. Morgen og Kvæld blev der læst et kort Afsnit af den hellige Skrift, og Børnene bad saa et Faderor. Om Søndagen besøgte alle Kirken.

At gaa paa Baller forlangte hans Børn aldrig. Mesteren var af den Mening, at de ikke lærte noget godt der og let kunde tage Skade paa sin Sjæl. Hans Børn havde heller ingen Lyft til saadanne Fornøjelser, derfor saaes der aldrig fortrydelige Miner eller hørt onde Ord af den Grund. Strid og Riv hørt overhovedet ikke i Huset; thi alle gjorde villig og glad sin Pligt, og Børnene bestræbte sig at være sine Forældre til Behag. Her fandt Salmistens Ord sin Stadfæstelse: „Se, hvor godt og lifligt det er, naar Brødre ho tilkammen!“ De var alle Søffende — et Hjerter og i Sjæl.

Om Aftenen var hele Familien forjæmlet i Dagligværelset. Enhver arbejdede med sit, og naar der ikke blev samtalt, blev der læst. Der manglede overhovedet ikke paa Stof til god og lærerig Underholdning, og Mesteren, som havde rejst meget i Verden, vidste altid at fortælle noget interessant.

Marie havde indtil nu ikke kjendt et Familieliv, som var gennemtrængt af en sand, kristelig Aand. Hjemme havde det været ganske anderledes. Faderen var borte hele Dagen, om Kvælden kom han hjem træt, sulken og fortrydelig og gik snart til sengs. Det var et fattigt Liv, uden dybere Indhold, som kun drejede sig om saadanne Spørgsmaal, som: hvad skal vi spise? hvad skal vi drikke? hvad skal vi klæde os med?

Saaledes er det i mange Arbejderfamilier. Taager man nu ogsaa Søndagen bort for disse Folk, paa byder Livet dem neppe noget Ulykkeligt mere.

Marie blev i Onkelsens Hus behandlet som en Datter, men paa Ladstiden fik hun ikke ligge; hun maatte arbejde som de andre i Huset, i Haven og paa Marken. „Vediggang er Rød til alt ondt,“ mente Mesteren og holdt sine Børn til flittigt Arbejde. Men Arbejdet kan ikke altid banlyse de onde Tanker; det skulde snart vise sig hos Marie.

Hun søgte sig ikke rigtig hjemme i denne Familiefreds. Sur og tvær gik hun omkring og talte ikke mere, end hun maatte. Drømmende udførte hun sit Arbejde. Hendes Tanker vankede vide omkring. Henslyst, Rjødslust og et hoffærdigt Liv holdt endnu hendes Hjerter fangen. Hun var ikke fri herfor endnu og havde ingen No. Det indadvendte, solide Væsen i hendes gudfrygtige Onkels Hjem var hendes Aand mod. „Her er man som i et Kloster,“ knurrede hun om ofte.

Mesteren holdt med Alvor paa en stille, ærbar Vandel. Hans Børn turde ikke, efter som de voksede, at stifte nogen letfærdige Bekjendtskaber og havde heller ingen Lyft dertil. Marie derimod gav sig af med hvilken som helst Fyr og pratede og spøgede med dem, som om han havde været en gammel Bekjendt.

12te Kapitel.

En ung Frier.

Ferdinand Berg, en fattig Enkes yngste Søn, havde fundet Behag i Marie. Vel var han neppe tyve Aar, men hvad gjør det i vore Dage? Selv Skolegutter løber jo sammen med unge Piger, og de taabelige Mødre er ganske stolte over, at deres festsenaarige Døtre allerede har Bekjendtskaber. Ferdinand forstod den Kunst at vinde unge Piger, og med sin Cigar i Munden og Huen paa Snur gav han sig en Mine, som om han var en Grevesøn.

Men Frieriet blev ikke længe skjult for Mesterens skarpe Øjne, og han besluttede at stride ind straks og bestemt, før det blev forsent. Han kjendte Letfærdigheden hos vore Dages Ungdom og vidste, at saadanne Frierier i mange Tilfælde ender med Skam.

En Søndag Middag efter Gudstjenestens Slutning kaldte Mesteren Marie til sig. Hun havde øjenlyst ingen god Samvittighed, for hun turde ikke se Onkelen ind i Øjnene.

„Marie,“ begyndte han i en faderlig Tone, „Du er ikke paa nogen god Vej. Du har bag min Ryg indledet et Forhold med et ungt Menneske. Du ved, hvor meget jeg misbilliger saadant, og at jeg ikke taaler det hos mine Børn. Paa Egtetab kan Du da ikke tænke endnu, dertil er Du altfor ung og uerfaren. Af at føre en Husboldning fortaar Du saa godt som intet. Først maa Du fremforalt lære noget nyttigt. En Arbejderkone maa være en flink Husmoder, ellers er Manden ilde stelt. Kan hun ikke holde Hus, gaar alt galt; der stiftes Gjæld; Manden giver sig til Drik, og Enden er Rød og Kummer og Hjertesorg. Ved Du, hvorfor der er saa mange ullykkelige Egtetaber blandt Arbejderne? — Fordi de for det meste gifter sig for unge!“

Den unge Mand, Du har stiftet Bekjendtskab med, er — saavidt jeg ved — en letfærdig Fyr, som har en gammel, yng Moder at forjøre. Han har intet, og Du har intet, hvad vil I egentlig leve af? Hvis Du ikke hele dit Liv vil blive ullykkelig, saa afstaa fra disse daarlige Tanker.“

Mestens Mesteren talte til hende, stod hun foran ham og saa mørk ned mod Jorden. Hun svarede ikke et Ord. Hvad skulde hun ogsaa svare? Han havde jo Ret i alle Dele. Kun da Mesteren tilfældigt bemærkede, at han ogsaa vilde tale med Ferdinand, begyndte hun at knurre.

Han udførte allerede den følgende Dag sit Forhøvede. Uden Omvæb gik han løs paa sit Maal. Han talte alvorlig til den unge Mand's Samvittighed og bad ham løse et Forhold, som maatte føre til Ulykke for begge Parter og erindrede ham om de Pligter, han havde ligeoverfor sin Moder.

Da han havde endt sin frugtesløse Tale, blev der en liden Pause. Saa lød der en Stemme fra det tilstødende Værelse. Moderen, som paa Grund af Sygdom havde lagt sig paa Sengen, havde hørt alt, hvad den brave Mester havde talt til hendes Søn. Det gjorde hende uendelig godt, at den letfærdige Gut engang fik Sandheden at høre.

„Mesteren har Ret, han har ganske Ret!“ ivrede den Gamle. „Sin Fortjeneste ødelægger han i Værtshuset og lader mig lide Rød. Seks Børn har jeg opdraget med Møje og under stor Sorg. Alle lader mig i Stikken. Saa snart de er gifte, spørger de ikke mere efter Mor. Da hedder det: Jeg har nok med mig selv!“

„Vil Du holde din Mund!“ raabte Ferdinand i Bredde og trampede i Gulvet.

Den Gamle vilde vedblive, men Sønnen sprang rasende op og vilde styrte ind i Værelset for at mishandle sin Moder.

Han kom imidlertid ikke langt. Mesterens Næve havde grebet ham og holdt ham saa fast som i en Skruestikke.

„Har Du allerede glemt det fjerde Bud?“ — tordnede han. „Ved Du ikke, hvad Børn skylder sine Forældre? Den, som behandler sin Moder slet, vil ogsaa berede sin Hustru onde Dage. Marie skal intet Umenneke have. Jeg skal aabne hendes Øjne.“

Ferdinand stummede af Raseri og overste Mesteren med Skjældsord. Han skulde ikke bekvæme sig om Ting, som ikke angik ham. Han var en Hylker! Naar Marie vilde gifte sig, behøvede ikke han at spørges derom.

Mester Hammerstein værdigede ham ikke noget Svar, men gik rolig hjem.

13de Kapitel.

I Fabrikken.

At passe paa en forsløjen Pige er sandelig ingen let Opgave. Men Mester Hammerstein havde sine Øjne overalt og vaagede over hende med den største Omhu. Mangen Lovindsmænd og hemmelig Fiende skulde have frydet sig, om den fremmede Pige havde ført Skam over den gudfrygtige Mand's Hus. Da skulde de have peget paa ham og sagt: Der ser man, hvordan det gaar til hos de Fromme! Der ser man, hvad Bønnen hjælper! —

Men Mesterens Plejebarn var slet ikke enig i denne skarpe Kontrol fra Mesterens Side.

En Dag bad hun Onkelen om en Samtale. Hun forklarede ham, at hun var overflødig i hans Hus, da der ikke manglede paa Arbejds kræfter. Hun vilde gjerne fortjene noget — man maatte jo ogsaa tænke paa sin Fremtid — og derfor havde hun besluttet at søge Arbejde i en nærliggende Fabrik.

Mesteren blev i Begyndelsen meget overrasket ved denne Erklæring. Hvad skulde han gjøre? Løn kunde og vilde han ikke give, thi han behøvede ikke Tjenere, med Tvang kunde han ikke holde hende tilbage i sit Hus mod hendes Villie.

Saa maatte han da, skjont meget mod sin Villie, give efter for hendes Ønske. Paa hans Spørgsmaal, i hvilken Fabrik hun vilde søge Bestjæftigelse, svarede hun: i Schulz & Co.'s Knappefabrik. Her herimod protesterede Mesteren paa det bestemteste og lovede, at han, om hun absolut vilde i Fabrik, skulde anbefale hende til Hr. Melers Silkevæveri. Det havde et godt Ry, og der optoges kun brave, ærbare Piger. Der herskede Tugt og Orden.

Marie vilde for enhver Pris ud af Onkelsens Hus og indvilgede i hans Forslag. Hun tænkte, at Opsigten ikke var saa skarp, og at hun idetmindste om Søndagene kunde faa se og tale med sin Kjæreste. At afbryde Forholdet med ham var hun paa ingen Maade villig til, omend skjont Onkelen havde tegnet den unge Mand's Karakter ganske nøje for hende og advaret hende alvorligt for ham. Den letfærdige Pige troede ham ikke og holdt ham for en Fiende af hendes Lykke. —

Den ærede Læser ved, hvad det sociale Spørgsmaal er for noget. Allerede i Aarhundreder har der gaaet en Murren gennem store Kredse af Arbejderbefolkningen. Arbejderne er ikke længere tilfreds med sin Stilling. Man klager over den over al Maade tiltagende Rigdom hos Kapitalisterne, over Arbejdernes lave Lønninger, over for lang Arbejdstid, over Indskrænkning i Søndagshvilen og mange andre Ting, hvorover man føler sig besværet.

Ved Magtmidler lader det sociale Spørgsmaal, som antager en stedse mere truende Skikkelse, sig ikke skaffe ud af Verden. Lovgivningen vil heller ikke alene føre til Maalet. Her kan kun den kristelige Kjærlighed hjælpe! Kun den uegennyttige, broderlige Kjærlighed kan udfylde den dybe Afgrund.

Fabrikherren maa være en Fader for sine Arbejdere; han maa have et Hjerter fuldt af Kjærlighed og Forbarmelse for dem. Den, som saar Kjærlighed, vil ogsaa høste Kjærlighed. Derfor alle Arbejdsgivere viste Omhu for sine Arbejdernes legemlige og aandelige Vel, da vilde snart Socialismens og Anarkismens Magt være forbi. Den umættelige Havsyge, det hjerteløse Pengebegjer, den raa Egenkjærlighed har gjort det sociale Spørgsmaal saa brændende, som det er.

Der gives dog, Gud ske Lov, Mænd blandt Arbejdsherrerne, som har Hjerter for sine Arbejdere og derfor bliver højt ærede af dem, Mænd, som er blevne til Bessigelse i vide Kredse.

En saadan Arbejdsgiver var Karl Meler. For de Piger, som ikke boede ved Fabrikken, søgte han at erstatte Familielivet med dets velsignede og bevarende Indflydelse ved at skaffe dem Bolig i Familier. I Nærheden af sin egen Bolig indrettede han en stor Pensionsanstalt, som en Husmoder stod i Spidsen for, for at sørge for de unge Pigers Vel. Her fik de god Kost for billig Betaling.

For Pigerens Sundhed var der sørget paa det bedste. I Soveværelserne var der frisk Luft, og i hver

Pige fik en god Seng. De maatte selv i sine Frikunder under Husmoderens Opsigt gjøre rent i Sovværelserne.

Der manglede til og med ikke paa Turnapparater, og en Badeanstalt stod til Pigerens Disposition. I Sygdomstilfælde blev de omhyggelig plejede i et Hospital.

Fabrikant Møller tog sig dog ikke bære af sine Undergivnes legemlige Vel, men sørgede ogsaa for deres Sjæles Frelse. Morgen og Kvæld blev der, som i et kristeligt Hus, holdt Andagt, og ved Maaltiderne holdt Bøddelen. Om Søndagene forrettedes intet Arbejde, men Møller gjorde sig Umage for at samle Pigerne til Gudstjenesten. En særegen Glæde var det ham, naar de giftede sig med brave unge Mænd. At gjøre dem dygtige hertil var Gjenstand for hans bestandige Omjorg, derfor holdt han dem ogsaa til Sparommelighed. Paa Lønningsdagen maatte de alle erlægge en Del af sin Løn til en af ham oprettet Sparekasse, hvor Pengene forrentedes med fem Procent. De, som arbejdede længe i Fabrikken -- og deres Tal var stort -- kunde spare sig en liden Kapital. Hvilken en Velsignelse, naar de skulde sætte sit eget Hus! Ikke noget Sted sendte derfor Forældrene sine Døtre saa gjerne som til Hr. Møllers Silkeveveri.]

I denne Kreds af ærbare Piger traadte Marie ind. Den anstændige Tone, som herskede blandt dem, behagede imidlertid lidet den letfjendige Pige. Her blev ikke talt om Bynt og Stads, ikke om syndige Fornøjelser, ikke om Frierier og saadant. Allerede efter den første Dag sagde Marie til sig selv: „Der blir jeg ikke længe!“

Distriktsforstanderen gjorde hende sin Pligt og iagttog den foreskrevne Orden, men med sine Kammerater vilde hun ingen Omgang have. Hun ansaa sig for at være noget bedre og saa med en vis Ringeagt ned paa de jævne Piger. Indsluttet gik hun til sit Arbejde og havde ikke et venligt Ord for nogen. Derfor var hun ogsaa lidet elsket, og man gik overalt af Vejen for hende.

Stedenfor at besøge Kirken om Søndagen kom hun hemmelig sammen med Ferdinand i et nærliggende Værtshus.

Dette drev hun en Tidlang ubemærket; indtil det endelig blev bragt for Hr. Møller. Denne lod hende kalde op paa sit Kontor for at tale med hende. Da hun saa paa hende med sine klare gjennemtrængende Øjne, tabte hun sin tilvante Dristighed og saa forlegen ned for sig.

„Sag kjender dit tidligere Liv,“ sagde han, „og har optaget Dig blandt mine Arbejdere fordi jeg haabede, at Du her skulde faa et andet Sind. Af Barmhertighed har jeg givet efter for din Dufels Bønner; jeg plejer ellers at negte saadanne Piger, som kan udøve en daarlig Indflydelse paa de andre, Optagelse i min Fabrik. — Du har forfikkret mig, at Du ikke skulde vedblive i dit Forhold til den unge Mand. I din Alder er det desuden Daarstab. Mine Arbejderefter kan naar som helst indtræde i Vgtesstanden, og der lægges ikke fra min Side nogen Hindringer i veien; men naar de bag sine Forældres eller Formynderes Ryg indtræder i Forhold, som disse misbilliger, blir de straks affædige. Bøddelen nu aabent og ærligt: hvad er det for et Mennekte, som Du pleier at komme sammen med om Søndagen? Ved din Dufel om dette Forhold? Billiger han det?“

Marie blev rød og bed Tænderne sammen. Skulde hun bekjende? Hun vaklede et Øjeblik. Omendkjønt hun allerede ofte havde erfaret, at Løgnen havde hurtige Fødder og tilsidst altid blev hende til Skade, betraadte hun alligevel atter Uansvarlighedsens Vej.

„Det er min Fætter“ — stammede hun.

„Din Fætter! Altsaa en Søn af Smedemester Hammersten?“ spurgte Fabrikherren, idet han vantro rystede paa Hovedet. „Hvorfor har han ikke besøgt Dig aabent?“ Ingen havde lagt ham nogen Hindring i Vejen derfor; Du havde kun, som der er foreskrevet, at underrette Husmoderen derom. Sagen forekommer mig meget mistænkelig. Jeg skal undersøge den nærmere og haaber, at Du har talt Sandhed. Du kan gaa til dit Arbejde.“

Marie blev forstrækket. En Undersøgelse havde hun ikke ventet, men haabet, at man skulde have troet paa hendes Udbygn.

Hr. Møller skrev til Mester Hammersten og spurgte, hvorledes Sagen forholdt sig. Svaret udeblev ikke

længe. Der var ingen Tvivl mere: Marie havde paa den mest usforkammede Maade ført Fabrikanten bag Lyset. Da denne vilde kalde hende op til sig, var hun forspundet.

Marie havde hemmeligt pakket sine Sager sammen og var draget bort.

[Fortf.]

„Sig kun et Ord — —“ Af D.

nde i Sovestammeret laa lille Anna og var saa syg, der var kun saa ringe Haab for den sorgende Moder og Fader, at deres lille Pige skulde blive rask igjen.

Doktoren rystede hver Gang saa betænkelig paa Hovedet; men han trostede dog altid de bedrøvede Forældre med, at Gud kunde gjøre alt godt, og det var dog altid en Hulpalelse i deres store Sorg. Sidste Dag, han havde aflagt sit Sygebesøg, havde den gamle Læge ikke sagt noget — han havde kun rystet saa mærkværdigt med Hovedet, da han forlod dem.

Det var ud paa Morgenstunden. Annas Moder og Fader havde fiddet hele Matten ved Barnets Leje. Lampen brændte saa svagt, den var lige ved at gaa ud, og saa traf lille Anna Vejret saa underligt — en Gang imellem saa tungt, som om det lille Hjerte skulde staa stille, og saa lidt efter saa hurtigt, som om alt skulde hamres i Stykker inde i hende.

„Mor — Far!“ lod det pludselig fra den Lille, og hun greb med sine smaa Hænder, som om hun vilde favne de kjære Forældre. Det gav et Sæt i Moderen, hun saa hen paa sin Mand, og den samme Tanke jog igjennem dem: „Nu dør lille Anna!“

Inde i Stuen ved Siden af sov lille Karl, der var ingen, som gav videre Agt paa ham i disse Dage; men han var jo ogsaa snart otte Aar og tilmed rask.

Han var netop vaagnet, og han havde drømt saa forunderligt.

„Mor, Mor!“ kaldte han derinde.

„Ja, Mor, jeg har haft en saa mærkværdig Drøm, jeg har set Vorherres Engle, og jeg har hørt dem synge, og saa fløj de alle op til Himmelen igjen.“

„Hvad sang Englene for Dig, min lille kjære Gut?“

„Ja, jeg kan ikke huske det i Øjeblikket, men jeg ved, at det var de samme Ord, som Præsten lærte os sidste Søndag i Søndagskolen.“

Men Annas Moder erindrede disse livsalige Ord, som Karl havde været optaget af, da han kom hjem fra Søndagskolen; det var Hovedsmandens Ord til Frelseren: „Sig kun et Ord, saa bliver min Tjener helbredet.“

Hun gik atter ind til Annas Leje, men denne Gang knælede hun ned ved Sengen og bad saa inderlig til Vorherre — hendes lille Karl havde lært hende, at det kun gjaldt et Ord fra Vorherres Mund, og den lille Anna vilde komme sig.

Om Formiddagen skinnede Solen saa dejlig ind i Stuen.

Den gamle Læge kom, han vilde ikke straks tro sine egne Øjne; han undersøgte den lille Anna saa nøje, og han smilede og nikkede saa glad, idet han udbrød: „Vorherre har hjulpet Dem, glem ikke at takke ham derfor.“

Den bedste Smørelse.

vor ofte har man ikke erfaret, at det til sine Tider har gaaet godt, men til andre Tider har det slet ikke villet gaa. Der har været Dage, hvor intet har villet lykkes. I Hjemmet var det, som om alt var galt, Manden, Konen og Børnene ærgrede hverandre, Tjendet ærgrede Husbond og Madmoder, det var saa uhyggeligt, at man næsten kunde blive fortvivlet derover. At der gives saadanne Dage, ved vist enhver, Dage,

hvor alt er som gaaet ud af sine Fuger. Det føler Manden i sin Gjærning og Konen i sin, men hvad det egentlig er; der er galt, tænker de færreste paa. Jeg spurgte engang en gammel, erfaren og klog Mand om Aarsagen. Han svarede: „Der kommer af, at man glemmer at smøre.“ „Ja,“ tænkte jeg den Gang, „eksisterede der blot en saadan Smørelse, saa var det ingen Sag. Og dog er der vist en saadan Smørelse, som man kan faa fat paa og endda koster den slet ingen Penge. Det er Guds Velsignelse. Naar man smører med den ved Arbejdet, ved sin Glæde, ved sin Sorg, ved sin Husgjærning og sin Børneopdragelse, saa gaar alt godt. Denne vidunderlige Smørelse koster ikke Penge — for Penge kan den heller ikke faaes, kun ved at bede om den kan man komme i Besiddelse af den. Det var denne Smørelse, som de daarlige Jomfruer manglede, og derfor blev de sendt bort. Derfor bør enhver sørge for at tilegne sig den, bede om den hver Morgen, hver Gang et alvorligt Arbejde skal paabegyndes. Uden denne Smørelse er vort Liv som en Maskine uden Olie, men har man erhvervet sig denne Smørelse, griber Livets Hjul sig selv og let ind i hinanden. Ofte har man ordt ved at forstaa, at det er denne Smørelse, der kan faa alt i Livet til at gaa let og godt. Men altfor ofte er vi tilbøjelige til at glemme, at ligesom en Draabe Olie hurtigt er fortæret af den svingende Maskine, saa er den Smørelse, vi trænge til i den daglige Gjærning, ogsaa hurtigt forbrugt. Vi maa smøre Hjulet ofte, hvis vi vilde tjære godt, men et eneste Blit opad giver ofte den Smørelse, vi behøve for at faa vor Gjærning til at gaa let fra Haanden.“

U. N.

Lægeraad.

Spørgsmaalene maa formes saa korte og saa nøjsomt efter Sygdomssymptomerne som muligt. Opgivelse af Alder, Livsstilling, Sexus og tidligere gennemgaaede Sygdomme ønskes gjerne. Kun Spørgsmaal fra Abonnementerne besvares, ligesom tydeligt Navn og Adresse maa opgives. Spørgere i Amerika kunne ikke vente Svær for om ca. 4 Uge.

M. K.—n.

Det af Dem nævnte Middelet er, som alle flige Artaer, af tvivlsomt Værd.

Forsøg Væfning med Grønæbe og Værd og tør godt efter med et grovt Haandklæde.

* * *

G. F. Laurdal.

Tandpine. Har De en Hultand, som De ikke vil trække ud, saa rens den godt ud med en tilspidset Læmpind og tryk derefter en lille Dot med Bomuld ned deri, der har ligget 2 a 3 Dage i en Blanding lige Dele Karbol og Kloral. Selvfølgelig maa De være forsigtig med ikke at brænde Kind og Tunge. Blandingen er giftig.

Kan man ikke selv opdage noget Hul, og joles Tandpinen i flere Tænder, maa Tandlægen foretage en Underfølgelse.

„Illustreret Familieblad“, som redigeres og trykkes i Norge, udkommer hver Lørdag en amerikansk Udgave i Decorah, Iowa. Prisen paa denne er 1 Dollar for Aaret, betalt i Forskud. Subskription modtages ved hvert Kvartals Begyndelse, men ikke for mindre end et Aar ad Gangen. Alle Bestillinger maa være ledsagede af Forskudsbetaling og adresseres til

„Illustreret Familieblad.“

Decorah, Iowa.

Indhold.

Tater-Tollef. Af Enim. [Fortf.] — Smaastyrtten i Gottholds Manér. Af Memo. [Slutn.] — I Livets Slid. Af Adolf Kaath. [Fortf.] — „Sig kun et Ord — —“ Af D. — Den bedste Smørelse. — Litteratur. — „Godmorgen.“ [Billede.] — Hos Antikvitets-Handleren. [Billede.] — Tæknprædiken. [Billede.] — Uroksen. [Billede.] — Efter Kampen. [Billede.]